

## Protokoll 2/2020

fört vid Bromma stadsdelsnämnds sammanträde torsdagen  
den 6 februari 2020 kl. 18:30-20:20, Alviks kulturhus

### Ledamöter

Johan Paccamonti (M) Ordförande  
Lillemor Samuelsson (V) Vice ordförande  
Alexander Saednia (M)  
Evelina Kogsta (M)  
Hanna Wistrand (L)  
Karl Persson (MP)  
Adrian Nordén (C)  
Johan Heinonen (S)  
Milla Järvelin (S)  
Matthias Hudl Waltin (S)  
Elisabeth Löfvander (V)  
Anders Edin (SD)  
Kim Lützén (M) §§1-28 ersätter Göran Hällström (M)  
Jörgen Linse (M) §§29-34 ersätter Göran Hällström (M)

### Ersättare

Jörgen Linse (M) §§1-28  
Claes Backlund (M)  
Johan Duvdal (L)  
Cecilia Obermüller (MP)  
Rune Thyselius (C)  
Novin Harsan (S)  
Pelle Johansson (S)  
Thomas Hammarström (V)  
Claes Fredriksson (V)  
Ismo Pato (SD)

### Övriga närvarande

Riitta Kettula tf Avdelningschef Tjänsteman tf. Avdelningschef  
Sara Stenbaek Nämndsekreterare  
Lisa Kinnari Stadsdelsdirektör  
Peter Dacke §§1-28 Avdelningschef  
Susanne Karlsdotter Avdelningschef  
Susanne Brinkenbergs §§1-28 Avdelningschef  
Benjamin Emparan Personalföreträdare §§1-28  
Laila Bergmark Personalföreträdare §§1-28

### Justerare

Johan Paccamonti (M), Lillemor Samuelsson (V)

### Datum för justering

2020-02-07

**Paragraf** §§1-34

**Sekreterare** Sara Stenbaek

## ÄRENDELISTA

- §1 Godkännande av dagordning och tid för justering
- §2 Medborgarförslag om hundrastgård vid Bromma sjukhus
- §3 Verksamhetsberättelse 2019 med bokslut
- §4 Systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänsten
- §5 Remiss om Strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet
- §6 Objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar- och avlösarservice
- §7 Borttagen på grund av personuppgifter.
- §8 Remiss Klimathandlingsplan 2020-2023
- §9 Remiss Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023
- §10 Planärende på samråd - Del av Ulvsunda 1:1, Spångavägen/Sedumbacken i Riksby
- §11 Svar på motion om fler markanvisningar till de allmännyttiga bostadsbolagen för att nå stadens egna bostadsmål
- §12 Svar på motion om öronmärkning av markanvisningar till byggaktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror
- §13 Nedskrivningar av fordran
- §14 Parkförsörjningsplan 2020-2025
- §15 Rapport från Trygghetspromenad vid Brommaplan 2019-11-25
- §16 Redovisning av ej verkställda beslut inom socialtjänst och fritid, kvartal 3 2019
- §17 Anmälningsärende – Inkomna rapporter och beslut enligt Lex Sarah, SoF och ÄO
- §18 Information om granskning från IVO gällande tillstånd för anlitate konsulentverksamheter och stödboende barn och unga 16-20 år
- §19 Svar Medborgarförslag om handlingsplaner för att minska antalet självmord och antalet sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa
- §20 Svar Medborgarförslag om förbättrad säkerhet i Bromma
- §21 Svar på skrivelse om Ändrad ledningsstruktur inom förskolan
- §22 Svar Medborgarförslag Plan för underhåll och röjning av sly
- §23 Protokoll från Pensionärsrådet
- §24 Protokoll Rådet för funktionshinderfrågor
- §25 Förvaltningsgruppens protokoll
- §26 Borttagen på grund av personuppgifter.

- §27 Inkomna rapporter och protokoll - Förteckning till nämndens sammanträden.
- §28 Nämndens och förvaltningens frågor
- §29 Sociala delegationens protokoll
- §30 Borttagen på grund av sekretess
- §31 Borttagen på grund av sekretess
- §32 Borttagen på grund av sekretess
- §33 Borttagen på grund av sekretess
- §34 Borttagen på grund av sekretess

**§ 1**  
**Godkännande av dagordning och tid för justering**

**Beslut**

Ordföranden Johan Paccamonti (M) öppnade mötet.

Dagordningen godkändes. Mötet ajourerades för allmänhetens frågestund mellan kl. 18:30-19:25. Tio åhörare kom till allmänhetens frågestund.

Ordföranden Johan Paccamonti (M) och vice ordföranden Lillemor Samuelsson (V) utsågs att justera protokollet. Protokollet justeras fredagen den 7 februari. Paragraferna 5-6, 8-12 och 34 justerades omedelbart.

## § 2

### Medborgarförslag om hundrastgård vid Bromma sjukhus

BRO 2020/45

#### Beslut

Nämnden överlämnar förslaget till förvaltningen för besvarande.

#### Handlingar i ärendet

- 246181 mbf hundrastgård Bromma sjukhus
- BRO 2020/45-5 §2 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Medborgarförslag om hundrastgård vid Bromma sjukhus

**§ 3****Verksamhetsberättelse 2019 med bokslut**

BRO 2020/31

**Beslut**

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens verksamhetsberättelse med bokslut för 2019, inklusive bilagor, och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Stadsdelsnämnden ansöker om ombudgetering med 1,0 mnkr för projektet Bromma strandpromenad.

**Sammanfattning av ärendet**

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Av kommunfullmäktiges tolv mål för verksamhetsområdet uppfylls sju mål helt och fem mål uppfylls delvis. Förvaltningen beräknar en budget i balans.

**Beslutsgång**

Ordföranden konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**Särskilt uttalande**

Johan Heinonen m.fl. (S) lämande ett särskilt uttalande:

"I stadens alla verksamheter gör våra drygt 44 000 medarbetare ett fantastiskt arbete. Stadens anställda ger barn kunskaper och utveckling, äldre omsorg och trygghet och medborgare service och rättssäkerhet. De förtjänar att få bra förutsättningar för sitt arbete. Då kan de ge den bästa av välfärd till stadens invånare.

Alla barn och ungdomar i staden ska ha en tillgång till en likvärdig förskola, grundskola och gymnasieskola och likvärdiga, jämlika och jämställda uppväxtvillkor. Oavsett var i staden du bor ska alla barn ha samma förutsättningar och möjligheter att klara skolan, uppfylla sin potential i livet och känna sig trygga. Men den borgerliga majoritetens mål för staden speglar hur Stockholm nu enbart ser till möjligheter för några få. När staden står inför tuffare ekonomiska tider är de borgerligas oansvariga skattesänkarpolitik inte vad staden behöver. Viktiga satsningar inom välfärd, klimat, jämställdhet och bostadsbyggande uteblir och bidrar till den växande ojämlikheten.

Den blågröna majoritetens budget ger inte stadens anställda tillräckliga förutsättningar att klara stadens verksamheter; kultur- och fritidsverksamheten, stöd till funktionshindrade och omsorgen av våra äldre. Ombildningar leder till färre hyresrätter vilket spär på

den redan skenande bostadsbristen i vår stad. Med en borgerlig majoritet får de som behöver samhällets insatser allra mest betala för skattesänkningar för dem som redan har. Vi vill att Stockholm ska vara en stad för alla. En stad som håller samman, med höga ambitioner för social, ekologisk, ekonomisk och demokratisk hållbarhet.

Det blir uppenbart att välfärden får stå tillbaka på grund av den skattesänkning som genomfördes år 2019. När flera verksamheter, inte minst inom skolans område, visar stora underskott som tvingar fram uttag ur resultatfonderna anser den borgerliga majoriteten att de har för höga budgetar och sparkraven för år 2020 är de största som ställts på skolan och förskolan under 2000-talet. Vi har mot bakgrund av detta också uttryckt oro för vad som händer med stadens förebyggande arbete. När såväl utbildningsnämnd som stadsdelsnämnderna har begränsade resurser kommer det försvaga stadens förmåga att möta sociala problem. Det är mot den bakgrunden och att det grova våldet ökat inte konstigt att otryggheten ökar. Vi har under året tillstyrkt trygghetsinvesteringar när den borgerliga majoriteten avslagit flera. Vi har föreslagit kraftiga insatser för att stärka det förebyggande arbetet. Också dessa förslag har avvisats.

Vi vill lyfta några av de verksamheter som startades upp under föregående majoritets styre, verksamheter som nu riskerar att äventyras med anledning av skattesänkningar och tilldelning av medel till stadsdelsnämnderna:

- Aktivitetscentra
- Arbetet med ”Tryggt mottagande i hemmet” med syftet att bland annat öka äldres upplevelse av hållbar hemgång vid utskrivning från landstingets slutenvård

Med ovanstående beskrivning om felaktiga prioriteringar vill vi framhålla att vi saknar visioner, mål och strategier gällande flera satsningar som hade ingått i en Socialdemokratisk budget för Bromma. Många mål är väl formulerade och ambitiösa, men blir dock verkningslösa då nödvändiga medel och resurser inte avsätts för att kunna uppfylla dessa."

### **Särskilt uttalande**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) lämnade ett särskilt uttalande:

"Vänsterpartiet påpekade i sin reservation inför beslut om budget för 2019 att mer resurser behövs för att säkerställa en god välfärd för medborgarna i Bromma. Med vårt budgetförslag skulle Bromma få 40 milj. kr mer än det förslag som den nuvarande majoriteten beslutade om.



När vi nu har ett bokslut för 2019 ser vi att förvaltningen beskriver de tuffa ekonomiska utmaningar man haft att hantera. Man beskriver handlingsplaner för att komma tillrätta med stora underskott inom socialtjänsten som inte efterlevts, varför nya kraftfulla åtgärder fått vidtas. Trots detta har avdelningen ett stort underskott vid årets slut, vilket innebär att man under 2020 behöver vidta ännu fler åtgärder. Dessa drabbar naturligtvis både våra medborgare och våra anställda.

Andelen utbildade förskollärare och barnskötare har minskat under verksamhetsåret. Det är positivt att förvaltningen arbetar för att utveckla, behålla och introducera nya medarbetare och skapa en bra arbetsmiljö där det pedagogiska uppdraget är i fokus. För att ge förutsättningar för att öka personaltätheten, för att erbjuda en arbetsmiljö där det pedagogiska uppdraget är i fokus och personalen inte behöver ägna tid åt onödig administration behövs resurser. Det pekade vi på när budgeten för verksamhetsåret antogs och vi kommer att bevaka utvecklingen inför kommande budget och verksamhetsår.

Självklart ska nämnden säkerställa att varje skattekrone används på rätt sätt, men det som kallas generella effektiviseringar blir ju inte annat än besparingar när man inte i förväg analyserat hur effektiviseringar påverkar verksamheten. Bland annat påpekas ofta att digitalisering kommer att innebära ett effektivare resursutnyttjande, men inte minst de erfarenheter vi har av stadens IT-system visar att de initialt medför ökade och inte minskade kostnader. Förvaltningen påpekar bland annat att införandet av Skolplattformen medfört ökade kostnader under 2019.

Vi vill rikta ett stort tack till vår förvaltning och alla medarbetare som varje dag gör sitt allra bästa för oss i Bromma."

### **Handlingar i ärendet**

- 248415 (Godkänd - R 1) Verksamhetsberättelse Bromma stadsdelsnämnd 2019
- 248391 Bilaga 01 - UH018
- 248392 Bilaga 02 - Sdn06
- 248393 Bilaga 03 - Uppföljning av intern kontroll 2019 Bromma sdf
- 248394 Bilaga 04 - Kvalitetsredovisning Bromma 2019

- 248395 Bilaga 05 - Slutrapport klimatinvesteringsmedel ,Belysningsarmaturer Solviks motionsspår
- 248396 Bilaga 06 - Slutrapport klimatinvesteringsmedel, BigBelly
- 248397 Bilaga 07 - Uppföljning av trygghetsinvestering - Belysning Bällsta Å
- BRO 2020/31-3 §3 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Verksamhetsberättelse 2019 med bokslut

**§ 4****Systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänsten**

BRO 2019/428

**Beslut**

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på stadsrevisionens rapport.

**Sammanfattning av ärendet**

Revisionskontoret har genomfört en granskning i syfte att bedöma om nämnderna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:11). Granskningen har avgränsats till myndighetsutövning gällande barn och unga inom Bromma stadsdelsnämnd.

**Beslutsgång**

Ordföranden konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**Handlingar i ärendet**

- 245519 (Godkänd - R 1) Systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänsten
- BRO 2019/428-1.2  
Projektrapport\_2019\_nr\_4\_Systematiskt\_kvalitetsarbete\_ino  
m\_socialtjansten.pdf
- 247518 Styrdokument Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom VO Socialtjänst och fritid
- BRO 2019/428-4 §4 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänsten

**§ 5****Remiss om Strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet**

Yttrande till kommunstyrelsen

BRO 2019/377

**Beslut**

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Omedelbar justering.

**Sammanfattning av ärendet**

Kommunfullmäktige har i budget 2019 beslutat att socialnämnden i samarbete med kommunstyrelsen ska ta fram en strategi för hur staden kan minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Stadsledningskontoret och socialförvaltningen har tagit fram ett förslag på strategi. Strategin syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Förvaltningen är positiv till förslaget.

**Förslag till beslut**

Anders Edin (SD) lämnade ett förslag till beslut.

**Beslutsgång**

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**Reservation**

Anders Edin (SD) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Att återremittera förslaget om strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet

Att därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna anser att denna strategi är på tok för kraftlös i förhållande till de allvarliga problem som vår stad står inför och anser att den tyvärr säger en hel del om majoritetens naivitet inför den situationen. I en tid då kriminella öppnar eld mot vanliga medborgare på stadens gator behöver Stockholm handlingskraftiga och effektiva lösningar som ger resultat nu.

Vi anser förvisso att staden ska arbeta förebyggande, men det krävs framförallt skyndsamma lösningar. Strategin understryker att män står för en större andel av brottsligheten än vad kvinnor gör, men

undviker att nämna att invandrare är kraftigt överrepresenterade i brottsstatistiken. I strategin står det också att ”socialt utsatta” områden är överrepresenterade och vi vet att dessa områden präglas av segregering och att det där som regel bor många människor med invandrarbakgrund.

Det har nyligen rapporterats om att unga kriminella i vår stad tilldelas förturer i form av bostäder, vilket hederliga och laglydiga ungdomar endast kan drömma om. Vi efterfrågar här svar på vad dessa förturer ger för resultat. Sverigedemokraterna invänder också mot att politiker ska inskränka i barns utveckling och könsidentitet och föreslår därför att arbetet gällande att förhindra könsnormer stryks ur strategin. Mot bakgrund av ovanstående föreslår Sverigedemokraterna att strategin återremitteras för att nämnda faktorer ska kunna tas med och ligga till grund för strategin."

### **Särskilt uttalande**

Johan Heinonen m.fl. (S) lämnade ett särskilt uttalande:

"Vi ser mycket positivt på majoritetens vilja att prata mer förbyggande arbete för stadens barn och unga och förstärkt samverkan, men ställer oss frågande till hur strategin ska kunna efterlevas utan målsättningar och tillkomna resurser och en redan allt för ansträngd budget i stadsdelarna. Strategin skulle behöva omarbetas så att mål kan tillföras och nämnders ansvarsfördelning tydliggörs.

Det övergripande målet för strategin är att alla pojkar och flickor, unga män och kvinnor ska ges jämlika förutsättningar för en god framtid utan våld och kriminalitet. Värt att nämna i sammanhanget är att strategin i huvudsak behandlar kriminalitet medan det faktum att vuxnas våld mot barn torde vara ett mycket mer vanligt förekommande problem än kriminalitet (44 % av barnen i Sverige uppges ha varit utsatta för våld av en vuxen någon gång). Samtidigt som våld mot barn och unga har en stor påverkan varför man som ung dras in i kriminalitet. Stadens barn och ungdomsvård hade förra året över 28 000 anmälningar om barn som misstänks fara illa att hantera, jämfört med ca 17 000 2014. Ca 56 % av dessa anmälningar utreddes förra året varav över 16 000 barn i Stockholm omfattades av en barnavårdsutredning där socialtjänsten bedömde att oron behövde utredas vidare. Skillnaderna mellan stadsdelarna är stora men resurserna inom myndighetsutövningen är idag mer än ansträngda. De relevanta arbetssätt och metoder som staden redan idag arbetar med behöver mer resurser för att inte bara förbli goda intentioner i strategin. En del finansieras idag av den sociala investeringsfonden, som nu behöver permanentas. Kön till föräldrautbildningen behöver minska och resurserna till de sociala insatsgrupperna behöver öka.

Strategin lyfter bland annat att ett väl fungerande och heltäckande fritidsutbud (t.ex. fritidsgårdar med tillgång till läxhjälp) har positiv inverkan på unga och kan utgöra en skyddsfaktor mot kriminalitet. Samtidigt har Bromma stadsdelsnämnds utgifter inom kultur och fritid minskat med 39 procent(!) från 1466 kr år 2018 till 896 kr år 2019 (avseende nettokostnad exkl. lokal för öppna fritidsverksamhet per öppethållandetimme enligt förvaltningsnyckeltal från verksamhetsberättelse 2019 - ärende 3).

Om målet med strategin ska uppnås behövs inte enbart rapporter till kommunfullmäktige utan snarare en politik som tar ojämlikheterna i Stockholm på allvar. Bostadssituationen, tillgången till arbete, förskola, en bra skolgång och en meningsfull fritid ligger enligt forskning till stor grund för barn och ungas möjlighet till en fullgod framtid och där saknar vi ambitioner från majoriteten. Den politik som förs med borttagande av mål om att öka inskrivningsgrad i förskolan, nedskärningar, ombildningar, underskott i stadsdelsnämnderna, indragna timmar på kulturskolan och besparingar på fritidsverksamheten är kontraproduktivt till den nu framtagna strategin.

Strategin uppmanar socialtjänsten att t.ex. använda sig av polisförhör mer för barn och unga som inte är straffmyndiga och att allvarssamtal ska hållas med unga inom 48 timmar när de misstänks för brott, något som idag redan används när socialtjänsten bedömer det nödvändigt. Bedömningen om eventuella polisutredningar för icke straffmyndiga barn är en fråga för professionen och ej för politiken. Allvarssamtalen innebär dessutom att resurser tas i anspråk i den redan ansträngda barn och ungdomsvården vilket gör det särskilt olyckligt att inte ytterligare resurser tillförs. Det är inte realistiskt att ge socialtjänsten utökade uppdrag utan att tillföra utökade resurser. Den rödgrönrosa majoriteten lägger mycket vikt och resurser vid att förbättra arbetsvillkoren för socialsekreterare under förra mandatperioden vilket gav goda resultat, något vi ser riskerar att förstöras nu med en alltmer ansträngd budget. Vi anser att politiken ska ge rätt förutsättningar till professionerna som berörs av strategin för att de ska kunna utföra sitt uppdrag och lämna det sociala arbetet med dess bedömningar åt de som kan.

Det är hög tid att satsa på det socialt förebyggande arbetet och prioritera stärkta resurser framför skattesänkningar för att fånga upp unga i riskzonen. Vi anser att staden ska ha en sammanhållen politik för att minska ojämlikheten vilket också stoppar kriminellt inflyde. Annars kommer inte en strategi som denna göra varken till eller från utan snarare bli en pappersprodukt som styr resurserna bort från de som behöver de områden som behöver det mest."

**Handlingar i ärendet**

- 245622 (Godkänd - R 1) Remissvar Strategi för att minska risken för barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet
- BRO 2019/377-1.2 Bilaga - Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn unga och unga vuxna dras in i kriminalitet
- BRO 2019/377-1.1 Strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet - protokollsutdrag socialnämnden 2019-09-24
- BRO 2019/377-2 §5 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Remiss om Strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet
- BRO 2019/377-4.2 Kopia av §5 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Remiss om Strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet

**§ 6****Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2019/1280.

BRO 2019/379

**Beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Omedelbar justering.

**Sammanfattning av ärendet**

Socialförvaltningen har i samarbete med stadsdelsförvaltningarna tagit fram en modell för att begränsa möjligheterna till att ha anhörig- och objektanställningar inom insatserna ledsagarservice/ledsagning samt avlösarservice/avlösning som beviljas enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL). Modellen innebär att anställning av anhörig endast ska godkännas om det föreligger synnerliga skäl. Modellen syftar till att kvalitetssäkra insatserna ledsagning/avlösning och förutsättningar för att insatserna utförs på ett rättssäkert sätt.

**Beslutsgång**

Ordföranden konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**Handlingar i ärendet**

- 245169 (Godkänd - R 1) Remissvar Objekt- och anhörganställningar
- BRO 2019/379-1.2 Objekt- och anhörganställningar inom ledsagarservice och avlösarservice - en utredning inom området stöd och service till personer med funktionsnedsättning, dnr 3.1.1-656/2017
- BRO 2019/379-1.1 Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice - En modell för att begränsa möjligheterna till att ha anhöriga som anställda, dnr 3.1.1-192/2019
- BRO 2019/379-2 §6 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice



## § 7

### **Borttagen på grund av personuppgifter.**

BRO 2019/444

#### **Handlingar i ärendet**

- BRO 2019/444-1 Ansökan om serveringstillstånd Bistro Blå Hörnan, Långskeppsgatan 1
- BRO 2019/444-2 §7 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Remiss Ansökan om serveringstillstånd Bistro Blå Hörnan, Långskeppsgatan 1

**§ 8****Remiss Klimathandlingsplan 2020-2023**

KS 2019/1041

BRO 2019/426

**Beslut**

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss om klimathandlingsplan och anför därutöver följande:

Det är mycket positivt att en klimathandlingsplan har tagits fram och att ambitionen är att Stockholm ska gå före och leda utvecklingen i klimatarbetet. Vi i Stockholm har goda förutsättningar att reducera vår klimatpåverkan och leva mer hållbart, men ändå bibehålla vårt välstånd.

Samtidigt är frågan om hur vi ska minska vår klimatpåverkan komplex. Vi har byggt in en stor klimatpåverkan i vår livsstil och det kommer att krävas omfattande förändringar av såväl samhällsstruktur som livsstil för att komma ner till en hållbar nivå. I Sverige har vi på många områden minskat våra utsläpp av växthusgaser under de senaste 30 åren. Dock har vi samtidigt ökat vår konsumtion och våra resor, vilket innebär att vår klimatpåverkan snarare ökar.

För att följa Parisavtalet kan vi i Stockholm inte bara ta hänsyn till vad vi släpper ut inom kommungränsen. Det är positivt att klimathandlingsplanen har ett avsnitt som belyser påverkan från konsumtionen, men vi saknar tydliga mål inom denna del. Stockholm stads verksamhet står för en stor del av denna konsumtion, bland annat genom matservering på förskolor, skolor och äldreomsorg, samt möbler och kläder för den egna verksamheten. Målsättning för den egna verksamheten behöver kompletteras i planen.

Det är väldigt bra att en klimatbudget tas fram för Stockholm. I budgeten bör hela klimatpåverkan från Stockholmare ingå, även om påverkan från privat konsumtion bör särredovisas. Stockholm stad har ett stort ansvar för att kunskap om vilken nivå som är hållbar förmedlas till såväl alla förvaltningar och bolag inom egna verksamheten, som till företag och privatpersoner.

Hur vi bygger vår stad har betydelse för klimatpåverkan. Det är stadsdelarna som ansvarar för skötsel av naturreservat och parkmark och det arbetet är viktigt ur klimatsynpunkt, genom att ekosystemtjänster kan minska klimatpåverkan. Samtidigt behöver vi vid byggande ta bättre hänsyn till klimatpåverkan, såsom att undvika att riva funktionella byggnader och att anordna staden så att

exempelvis föräldrar inte ska behöva skjutsa sina barn till förskolan med bil. Dessa faktorer bör belysas i klimathandlingsplanen.

Kunskap och samverkan är viktiga delar för att vi i Stockholm ska kunna minska vår klimatpåverkan. Insatser behöver framför allt göras inom de områden där de får störst effekt och då behövs en god insikt i klimatpåverkan från olika områden. I Bromma kommer vi att satsa på att öka vår egen kunskap och ser fram emot en god samverkan med såväl miljöförvaltningen och stadens övriga verksamheter i arbetet med att minska vår klimatpåverkan.

Omedelbar justering.

### **Sammanfattning av ärendet**

Klimathandlingsplanen har som mål att Stockholm ska vara en fossilfri organisation år 2030. Planen ska tillsammans med andra planer ta fram en koldioxidbudget med kvarvarande utsläpp enligt Parisavtalet och utreda hur staden kan bli en klimatpositiv stad 2040. Planen redovisar konkreta åtgärder för att minska utsläpp samt växthusgaser och stadens ambition är att bli en internationell förebild i arbetet med att nå upp till Parisavtalet. Insatser riktas främst mot transportsektorn, fjärrvärme, elproduktion - användning samt gasanvändning. Vidare problematiseras utsläpp från konsumtion. Bromma stadsdelsförvaltning är positiv till klimathandlingsplanen. Planen är ambitiös på valda områden, men några typer av växthusgaser är utelämnade. Vidare finns det en risk med att förlita sig på klimatkompenserade åtgärder (CCS-teknik) då det inte är utprovat i tillräckligt hög utsträckning.

### **Förslag till beslut**

Johan Paccamonti m.fl. (M), Hanna Wistrand (L), Karl Persson (MP) och Adrian Nordén (C) lämnade ett förslag till beslut (se beslut ovan)

### **Förslag till beslut**

Johan Heinonen m.fl (S) lämnade ett förslag till beslut.

### **Förslag till beslut**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut.

### **Beslutsgång**

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förslaget från M, L, MP och C.

### **Reservation**

Johan Heinonen m.fl (S) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anföra:

Vi välkomnar den efterlängtade klimathandlingsplanen för åren 2020-2023, för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm år 2040. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi beklagar att stadens klimathandlingsplan, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom programmet kommer efter att budgeten redan är beslutad i kommunfullmäktige. Vi har länge vetat att ett nytt miljöprogram behövdes tas fram och bli klart i tid för att synkas med budgeten under år 2019. Denna försening innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen. Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

Även ekonomiska aspekter saknas i miljöprogrammet. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskningar för varje använd krona. Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

I handlingsplanen står att staden med dess infrastruktur och ägande av cirka tio procent av byggnadsbeståndet utgör en unik plattform för utveckling av näringslivets smarta miljötekniska lösningar. Det är en stor styrka och innebär att när staden satsar på exempelvis

energieffektivisering får det stor effekt. På så sätt hänger de blågrönas planerade utförsäljningar ihop med klimatfrågan. För varje utförsäljning avsäger sig staden rådighet.

#### Åtgärder inom transportsektorn

Vägtransporter står för cirka 40 procent av Stockholms totala utsläpp av växthusgaser, nämligen 863 000 ton. Ingen minskning har skett sedan år 1990 och bilanvändningen ökar. Utsläppen från transporterna måste därför minska drastiskt och är ett av de områden som kräver mest akuta och långtgående åtgärder. Detta avspeglas dock inte i handlingsplanens åtgärder för transportsektorn. Istället ska en ny handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken tas fram. Vi har inte tid att invänta ett nytt dokument, det finns många åtgärder som bör vidtas direkt.

I handlingsplanen kan vi läsa att staden idag saknar rådighet över de mest kraftfulla åtgärderna. Det finns dock åtgärder som staden har rådighet över men som inte nämns. En sådan åtgärd är höjda parkeringsavgifter (vilket också är i enlighet med stadens parkeringsstrategi). Detta är ett av de verktyg staden har och som vi vet får effekt på bilanvändandet. Det leder inte bara till minskade utsläpp utan även till mindre behov av gatuparkering vilket i sin tur skapar ett trevligare gaturum med mindre trängsel och mer utrymme för exempelvis gående, cyklande och uteserveringar.

En annan åtgärd är ändrade krav på massgodsfordon (i enlighet med Tungtrafikutredningen). Massgodsfordonen står idag för hälften av all godsmängd i staden. En förändrad längdbegränsning så att massgodstransporter tillåts med fordon upp till 15 meter, istället för dagens 12 meter, skulle medföra att antalet transporter av massgods kan reduceras med hela 48,3 procent. Utifrån 2017 års statistik motsvarar det en minskning med ca 775 tunga fordon per år. Eller en reduktion på cirka 50 000 ton utsläpp per år, att jämföra med övriga föreslagna åtgärder som ligger på ca 1 000-3 000 ton. Detta är en åtgärd som skulle få enorma effekter från klimatet. Att denna förändring, som föreslogs av Tungtrafikutredningen redan år 2017, har blockerats är anmärkningsvärt.

Att utsläppen från vägtrafiken ökar kan till stor del förklaras med en stor ökning av lätta lastbilar. Genom tillskapande av fler samlastningscentraler blir fordonsrörelserna mindre, både av lätta och tunga lastbilar, utsläppen blir lägre och stadsrummet blir trevligare. Trafikkontoret skulle kunna analysera vilka platser i staden där det skulle vara lämpligt med en samlastningscentral och utifrån det inventera vilka garage som skulle vara lämpliga att använda för omlastningscentraler. Berörda aktörer på de utvalda

platserna kan sedan stöttas i att få igång en samlastningsverksamhet liknande framgångsexemplet Älskade stad.

Enligt handlingsplanen är frågan om vad fordon körs på ett centralt utvecklingsområde. För att skynda på omställningen till exempelvis eldrift kan staden redan nu bestämma att försäljning av fossila drivmedel ska förbjudas år 2030. Målet är att detta ska vara nationell lagstiftning, men om det inte går bör staden gå före genom att ändå kommunicera att det inte kommer att säljas några fossila drivmedel i staden. Agenda 2030-rådet menar att sådana tydliga ”aspiratoriska” mål driver på förändringar i andra led.

I handlingsplanen kan vi läsa att majoriteten av stockholmarnas bilresor görs på fritiden för att handla, uträtta ärenden och utöva fritidsaktiviteter. Sådana resor är splittrade i tid och plats och därför svåra att möta med kollektivtrafik som bygger på att många färdas samtidigt längs samma rutt. Även om bilpooler inte minskar denna biltrafik så har personer som valt bort eget bilägande och istället nyttjar bilpool, taxi eller nya delningstjänster också en tendens att minska sitt totala bilresande. Med en utveckling där färre personer äger sin egen bil och istället nyttjar bilpooler kommer dessutom mycket yta att frigöras från stadsrummet. En bil står parkerad en stor del av sin tid, det innebär att ett skifte till bilpoolslösningar skulle innebära ett minskat behov av antal bilar. Staden behöver därför främja bilpooler och göra det enklare att använda bilpool jämfört med att ha en egen bil, istället för att endast fokusera på laddplatser till de som har råd att köpa en egen elbil. De gröna parkeringstalen bör skärpas så att det blir ännu mer fördelaktigt för byggherrar att vid nybyggnation inrätta bilpool med elbilar istället för att anlägga parkeringsplatser. Staden bör också uppvakta regionen om att omvandla SL-kortet till ett mobilitetskort där även bilpooler ingår.

För att få fler att åka kollektivt istället för att ta bilen, och inte bara att fler väljer kollektivtrafiken framför gång och cykel, krävs åtgärder för att minska bilismen där kollektivtrafiken är ett alternativ. Trafikkontoret har tagit fram en trafikplan för city som innehåller sådana förslag. Trafikplanen för city måste antas och fler trafikplaner måste tas fram.

Många av åtgärderna i handlingsplanen handlar om att staden ska verka för regelförändringar på trafikområdet. Några avgörande regelförändringar saknas dock. Det står att staden ska verka för att trängselskatterna miljödifferentieras. Även parkeringsavgifterna måste kunna miljödifferentieras så att exempelvis elbilar i bilpooler kan få lägre parkeringsavgifter. Trängselskattportalerna måste också kunna användas för att beivra fordon som olagligt kör in i en miljözon så att miljözonerna får effekt.

I handlingsplanen står att stadens rådighet över flygsektorn är liten. Det stämmer inte. Även om avtalet för Bromma flygplats löper ut år 2038 (det förlängdes av de borgerliga partierna år 2008), måste staden fortsätta arbetet med att förbereda för nedläggning. Det handlar om att börja planera för en ny stadsdel med tiotusentals nya bostäder och arbetsplatser samt utbyggd kollektivtrafik. Infrastrukturen har långa ledtider i planering och genomförande och därför är det viktigt att redan nu fastställa nedläggningen av Bromma flygplats. Det behövs tydliga förutsättningar för att starta det praktiska arbetet för uppförandet av den nya stadsdelen. Men istället för handlingskraft stoppas nedläggningen på grund av politiska låsningar i den blågröna majoriteten. Det är mycket allvarligt att inget görs för att lägga ner Bromma flygplats och att detta återspeglas i stadens klimathandlingsplan.

En annan allvarlig del av flygtransporterna i Stockholm är att våra skattebetalare subventionerar flygtrafiken och ökande klimatutsläpp. Genom att staden inte tar ut full kostnad av flyget kan biljettpriser hållas nere och därmed gynnas exempelvis inrikesflyget på bekostnad av tåg och annan kollektivtrafik. Denna subventionering måste upphöra.

Åtgärder inom energianvändning för värme och kyla inom bebyggelsen

Avsnittet ska enligt rubriken handla om energianvändning, men handlar även om energiproduktion. I vissa delar blandas dessa så mycket att det blir svårt att veta om utsläppsminskningar kommer från minskad användning eller ökad lokal produktion. Detta skapar otydlighet i styrningen. Avsnittet behöver tydliggöras så att det framgår vad som rör energianvändning och vad som rör energiproduktion.

En viktig del i klimatarbetet handlar om att energieffektivisera byggnader. När staden mäter köpt energi istället för faktiskt använd energi (nettoenergi) blir siffrorna missvisande. Det går också emot vad flera tunga organisationer förordar. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att förnybar energi som produceras i anslutning till byggnaden eller på dess tomt inte ska räknas bort från byggnadens energianvändning. Anledningen är att det ger en godtycklig styrning till vissa energianläggningar och till mindre energieffektiva byggnader. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och skulle öka elanvändningen för uppvärmning och minska elproduktionen i kraftvärmesystemet. När vi socialdemokrater skrev en motion om att mäta använd energi istället för köpt energi i stadens miljöprogram fick vi svaret att detta redan görs. Därför är vi väldigt förvånade över att den nya klimathandlingsplanen redovisar och reglerar köpt energi. Detta måste ändras i handlingsplanen.

Staden har misslyckats med att nå sina mål för energieffektivisering i byggnader. I handlingsplanen bortförklarats detta med omfördelningar av bolagens uppdrag, ökade satsningar på nyproduktion och minskade medel till underhåll och energiåtgärder i det befintliga beståndet. Samtidigt har stadens skolfastighetsbolag SISAB, som ökat sin nyproduktion oerhört mycket, inte bara lyckats nå sina energieffektiviseringsmål utan även överträffat dem. SISAB har lyckats tack vare digitalisering, automatisering och artificiell intelligens. De har utvecklat ett eget digitalt system som samtliga fastighetsbolag i staden kan använda, men ändå är SISAB fortfarande ensamma om att använda systemet. Åren 2012-2018 minskade de sina utsläpp med 18 500 ton koldioxid. Detta kan alltså vara en av de viktigaste åtgärderna för att staden ska kunna minska utsläppen från sina byggnader. Därför måste driftoptimering genom digitalisering, automatisering och AI skrivas in i handlingsplanen.

Stadens rådgivning till privata fastighetsägare bedöms ge marginell effekt enligt handlingsplanen. Det finns en stor potential i att nå ut ännu mer till ännu fler och därmed få större påverkan. Ett aktivt och uppsökande arbete med praktisk vägledning och rådgivning borde bedrivas gentemot främst bostadsrättsföreningar vad gäller energieffektivisering.

Vad gäller fjärrvärmens måste kolkraftvärmeverket i Värtan stängas och ett nytt kraftvärmeverk byggas i Lövsta. I handlingsplanen står att stängningen ska ske senast år 2022, detta måste justeras till år 2020.

#### Åtgärder inom elproduktion och användning

I handlingsplanen beskrivs hur flera utsläppsminskande åtgärder inom bebyggelsen och transporterna innebär en elektrifiering, till exempel byte av oljepannor i småhus till värmepumpar, elfordon och elanslutning av fartyg som ligger vid kaj. Detta leder till att den totala elanvändningen troligen kommer att öka framöver.

Ett avsnitt har rubriken ”elbrist”. Eftersom elbrist kan uppstå av olika orsaker, brist på elenergi, effektbrist och nätkapacitetsbrist, bör begreppen korrigeras för att inte skapa onödigt förvirring. I Stockholm råder inte brist på elenergi, däremot effektbrist och nätkapacitetsbrist.

Ett stort hinder för elektrifieringen, och därmed klimatomställningen i vissa sektorer, är dagens effektbrist och nätkapacitetsbrist. Att i handlingsplanen bara konstatera att det för närvarande inventeras vad som kan göras för att begränsa effektuttaget är inte tillräckligt. Staden måste arbeta med frågan på ett mer strategiskt och genomgripande sätt. Att detta arbete



avstannade i och med majoritetsskiftet i oktober 2018 är mycket allvarligt. Först ett år senare, i december 2019, har en så kallad elsamordnare presenterats. Handlingsplanen behöver innehålla skarpa förslag och indikatorer för att hantera effektbristen och nätkapacitetsbristen. Nu riskerar vi att på ytterligare ett område stå inför förlorade år på grund av onödiga förseningar.

#### Åtgärder inom gasproduktion och användning

I handlingsplanen kan vi läsa att läckagen av metangas från ledningsnätet ger utsläpp på cirka 30 000 ton koldioxidekvivalenter, men att läckaget inte ingår i stadens beräkningar av utsläpp. Läckaget är mångdubbelt större än utsläppen vid förbränningen av gas. För att få rättvisande siffror måste detta korrigeras så att även läckaget ingår i beräkningarna. Åtgärder måste specificeras för hur läckage kan minimeras och elimineras. Staden bör också sätta upp vad Agenda 2030-rådet kallar för ett aspiratoriskt mål om att endast förnybar gas ska användas senast år 2030.

#### Konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser

Klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn i Sverige är mycket stor. Det syns inte i Stockholms statistik eftersom en stor del av utsläppen kommer från tillverkningen av byggmaterial (80 procent av byggskedets klimatpåverkan). I både bygg- och anläggningsprojekt bidrar cement i betong tillsammans med stål till en stor andel av ett projekts klimatpåverkan. Bostadsbyggande med massivträstomme har tidigare visat sig stå för knappt hälften så stor klimatpåverkan som betong om inga aktiva val görs. Cementets klimatpåverkan har dock minskat över tid. Oberoende av systemval så har alla material och alla processer möjlighet att optimeras med avseende på klimatpåverkan. Branschen själv uppmanar beställare att beakta klimatpåverkan i tidiga skeden av plan- och byggprocessen och att ställa funktionsbaserade upphandlingskrav där innovativa lösningar med låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv premieras. Det är mycket bra att handlingsplanen innehåller åtgärder om att ta fram kravspecifikationer, det måste dock tydliggöras att dessa ska utgå från ett livscykelperspektiv.

En stor del av klimatpåverkan kommer från den mat vi äter. För att klara mål om minskade utsläpp från maten måste vi tillsammans ta ansvar för hur vi gemensamt kan erbjuda klimatsmarta måltider i våra offentliga verksamheter. Enligt stadens matstrategi ska en modell tas fram för att beräkna, följa upp och redovisa miljö- och klimatpåverkan från stadens måltider. Med en sådan modell kan staden ställa samordnade krav i upphandlingar och ta fram relevanta mål och indikatorer. Att denna modell inte blivit klar i tid för att ta fram indikatorer till budgeten för år 2020, men nu inte heller i tid

för att tas med i klimathandlingsplanen, är mycket beklagligt. Viktig tid förloras på grund av förseningen. I klimathandlingsplanen står att kostplaneringsverktyg kan införas som beräknar klimatbelastningen från måltider. Det är inte tillräckligt skarpt. Staden måste skyndsamt ta fram en sådan modell. När modellen är klar behöver matstrategi, måltidsriktlinjer och kostpolicys uppdateras med konkreta mål angående utsläpp och matsvinn som följs upp via stadens ledningssystem ILS.

I handlingsplanen står att en stadsövergripande resepolicy är under framtagande för att minska klimatpåverkan från stadens resor liksom en modell för kompensation av klimatpåverkan från flygresor. Resepolicyn, som har varit på remiss, reglerar att flygresor ska nyttjas för längre utrikesresor där tåg och buss inte utgör ett alternativ. Vi anser att det onödiga resandet med flyg måste elimineras. Samtidigt kommer det alltid att finnas tillfällen där flyg är ett försvarbart alternativ, till exempel för att tåg och buss inte finns eller för att det är motiverat av tidsskäl. Därför har vi krävt att resepolicyen måste kompletteras med att alla flygresor måste klimatkompenseras. Vi har också skrivit en motion om klimatkompensation, men fick då svar från stadens majoritet att klimatkompensation inte var möjligt. Om majoriteten nu menar allvar hoppas vi att det presenteras ett skarpt förslag inom kort. Tillräckligt mycket tid har redan gått förlorad."

### **Handlingar i ärendet**

- 244924 (Godkänd - R 1) Klimathandlingsplan 2020-2023
- BRO 2019/426-1.1 KS 2019/1041 Bilaga 1
- BRO 2019/426-2 §8 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Remiss Klimathandlingsplan 2020-2023

**§ 9****Remiss Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023**

KS 2019/1040

BRO 2019/425

**Beslut**

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss om miljöprogram 2020-2023 och anför därutöver följande:

Vi i den grönbå majoriteten ser mycket positivt på att Stockholm får ett nytt ambitiöst miljöprogram. Vi ser också positivt till att respektive nämnd ska formulera en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten på sidan om verksamhetsplanen. Det är vidare bra att varje nämnd får i ansvar att ta fram relevanta mål och åtgärder.

I arbetet med att formulera en miljö- och klimathandlingsplan, samt att ta fram mål och åtgärder, krävs det en god samverkan mellan miljöförvaltningen och stadsdelarna. Varje stadsdel behöver ha egen kompetens inom miljö- och klimatområdet och därtill är det positivt om miljöförvaltningen ger stöd i arbetet. Till exempel kan miljöförvaltningen med fördel ta fram mallar och instruktioner om hur lokala koldioxidbudgetar och miljö- och klimathandlingsplaner ska se ut. Detta skulle resultera i en likformighet i stadsdelarnas miljöarbete.

Omedelbar justering.

**Sammanfattning av ärendet**

Stadens nya miljöprogram för 2020-2023 lyfter fram sju prioriterade mål inom ämnet hållbar utveckling. Programmet är ett paraplydokument för en rad andra handlingsplaner, bland annat kemikalieplanen och klimathandlingsplanen. Förvaltningen är positiv till programmet men önskar att även en förkortad version av miljöprogrammet utarbetas.

**Förslag till beslut**

Johan Paccamonti m.fl. (M), Hanna Wistrand (L), Karl Persson (MP) och Adrian Nordén (C) lämnade ett förslag till beslut (se beslut ovan)

**Förslag till beslut**

Johan Heinonen m.fl. (S) lämnade ett förslag till beslut.

**Förslag till beslut**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) lämnade ett förslag till beslut.

**Beslutsgång**

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förslaget från M, L, MP och C.

**Reservation**

Johan Heinonen m.fl. (S) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anföra följande:

Vi välkomnar det efterlängtade miljöprogrammet för åren 2020-2023. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi beklagar att stadens miljöprogram, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom programmet kommer efter att budgeten redan är beslutad i kommunfullmäktige. Vi har länge vetat att ett nytt miljöprogram behövdes tas fram och bli klart i tid för att synkas med budgeten under år 2019. Denna försening innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen. Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med programmet.

Även ekonomiska aspekter saknas i miljöprogrammet. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskningar för varje använd krona. Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

Agenda 2030-rådet uppmanar i sitt remissvar staden att sätta vad de kallar aspiratoriska mål, det vill säga tydliga och uppföljningsbara mål som staden arbetar för att nå men som kräver insatser av flera aktörer än staden. Vi håller med om att detta skulle vara ett bra inslag i miljöprogrammet och föreslår att programmet kompletteras med sådana mål, till exempel att inga fossila drivmedel ska säljas inom stadens gränser från år 2030 och att Bromma flygplats ska läggas ner senast år 2038.

Samtliga ärenden som beslutas i ett politiskt organ i Stockholms stad bör innehålla en klimatkonsekvensanalys. På så sätt framgår det av beslutsunderlagen om förslaget kommer att leda till ökade eller minskade utsläpp.

I programmet hänvisas till andra program, till exempel stadens program för inköp 2020-2023. När inköpsprogrammet var på remiss var vi tydligt kritiska mot att det innehöll alltför få och svaga skrivningar om klimat och miljö. När miljöprogrammet nu kom är det tydligt att ambitionerna i miljöprogrammet inte speglas i inköpsprogrammet. Det är diffust vilka klimat- och miljökrav som staden ska ställa i sina upphandlingar, istället för skarpa krav finns bara korshänvisningar och otydlighet. Staden upphandlar för cirka 40 miljarder kronor årligen och en stor del av stadens klimatutsläpp avgörs av upphandlingskraven. Vi är mycket kritiska till att inga skarpa krav ställs på upphandlingar, exempelvis ett generellt krav på nollutsläpp eller klimatneutralitet i alla upphandlingar.

Ett annat dokument som det hänvisas till i miljöprogrammet är en ny handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken. Eftersom utsläppen från transporterna, som står för cirka hälften av de beräknade växthusgasutsläppen i Stockholm, fortsätter att öka är det angeläget med särskilt långtgående krav för just trafiken. Samtidigt beklagar vi att de akuta åtgärder som behöver vidtas saknas i programmet eftersom ännu ett dokument ska inväntas och sedan hänvisas till. Redan nu finns kraftfulla åtgärder som behöver sättas in. Åtgärderna handlar om höjda parkeringsavgifter (i enlighet med stadens parkeringsstrategi), ändrade krav på massgodsfordon (i enlighet med Tungtrafikutredningen), tillskapande av fler samlastningscentraler, införande av ett regionalt förbud av försäljning av fossila drivmedel år 2030 och prioritering av investeringar i infrastruktur för hållbara transporter.

En viktig del i klimatarbetet handlar om att energieffektivisera byggnader. När staden mäter köpt energi istället för faktiskt använd energi (nettoenergi) blir siffrorna missvisande. Det går också emot vad flera tunga organisationer förordar. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att förnybar energi som produceras i anslutning till byggnaden eller på dess tomt inte ska räknas bort från

byggnadens energianvändning. Anledningen är att det ger en godtycklig styrning till vissa energianläggningar och till mindre energieffektiva byggnader. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och skulle öka elanvändningen för uppvärmning och minska elproduktionen i kraftvärmesystemet. När vi socialdemokrater skrev en motion om att mäta använd energi istället för köpt energi i stadens miljöprogram fick vi svaret att detta redan görs. Därför är vi väldigt förvånade över att det nya miljöprogrammet reglerar köpt energi och att solceller nämns som ett sätt att energieffektivisera. Solceller är bra, men de ger inte en energieffektivisering, och bör därför istället ha en egen punkt (sidan 23). Indikatorn för att uppnå målet ”effektiv energianvändning” måste ändras till ”totalt använd energi (nettoenergi) i stadens verksamheter”. Detta måste också konsekvensändras i programmet (på sidan 22).

I början av miljöprogrammet finns bra skrivningar om digitaliseringens och den artificiella intelligensens (AI) möjligheter inom effektivisering av energianvändning. Samtidigt nämns inte detta under avsnittet om energieffektivisering av stadens byggnader (sidan 23). SISAB, det enda fastighetsbolag inom staden som nått sina energieffektiviseringsmål, har lyckats just tack vare digitalisering, automatisering och AI. De har utvecklat ett eget digitalt system som samtliga fastighetsbolag i staden kan använda, men ändå är SISAB fortfarande ensamma om att använda systemet. Åren 2012-2018 minskade de sina utsläpp med 18 500 ton koldioxid. Detta kan vara en av de viktigaste åtgärderna för att staden ska kunna minska utsläppen från sina byggnader. Därför måste driftoptimering genom digitalisering, automatisering och AI skrivas in i miljöprogrammet.

I en fotnot till avsnittet om effektiv energianvändning (sidan 22) kan vi läsa att indikatorn för relativ energianvändning inte påverkas av utförsäljningar av fastighetsbestånd. Vi vill ha ett klagande om hur det ska gå till. Det måste tydliggöras att stadens bolag inte kan uppnå sina energieffektiviseringsmål genom att sälja de byggnader som har sämst energiprestanda.

I programmet står att den stora utmaningen avseende omställningen till ett fossilfritt Stockholm är elektrifieringen (sidan 16). Däremot står ingenting det kanske största hindret för elektrifieringen, nämligen effektfrågan. Redan idag tvingas staden tacka nej till viktiga företagsetableringar på grund av effektbrist, t.ex. av serverhallar som hade kunnat användas för att värma upp stadens hus. Effektfrågan är med andra ord en avgörande fråga för klimatomställningen. Miljöprogrammet måste därför kompletteras med skrivningar om hur staden ska arbeta med effektfrågan.

Programmets text om ökad recirkulation av materiella resurser saknar mål om hur stadens viktiga återbruksverksamheter kan utvecklas. Det handlar om viktiga institutioner så som biblioteken där böcker lånas istället för att köpas, musikskolan där instrument hyrs istället för att köpas, kulturskolan, sportotek, etc. Detta är också oaser i samhället som inte handlar om att konsumera.

Gällande avsnittet om en ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen saknar vi en av de viktigaste åtgärderna, nämligen återanvändning och återvinning av rivningsmaterial. Vi noterar också att fossilfria byggarbetsplatser nämns, men inte fossilfri byggsektor. Utsläppsminskningarna borde inte begränsas till själva byggarbetsplatsen, utan istället omfatta hela byggprocessen.

När det kommer till avsnittet om upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blåa och gröna infrastruktur nämns anpassad naturvårdsskötsel som en mycket viktig del i arbetet. Stadens 14 stadsdelsförvaltningar ansvarar för skötseln och underhållet av stadens parker och naturmark, inklusive naturreservaten. De stora nedskärningar som gjorts på stadsdelarna på grund av förra årets skattesänkning drabbar naturvårdsskötseln.

I programmet nämns även några punkter där staden ska verka för regelförändringar. Några viktiga regelförändringar handlar om möjlighet att miljödifferentiera trängselskatten och parkeringsavgifterna samt möjlighet att använda trängselskattportalerna till att beivra fordon som olagligt kör in i en miljözon."

### **Reservation**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Delvis bifalla förvaltningens förslag och därutöver anföra följande:

Det är glädjande att ett nytt Miljöprogram och tillhörande strategidokument till sist kommer till stånd. Det är dock olyckligt att program och handlingsplan är så pass försenade att verksamheterna nu ges begränsad eller ingen möjlighet att inarbeta åtgärder i sina verksamhetsplaner för 2020.

Att ställa om samhället till en hållbar framtid är vår tids kanske mest avgörande utmaning och avgör på många sätt förutsättningarna för all annan politik. Trots många goda intentioner och en mängd lovvärda initiativ är det tydligt att detta program är en kompromiss mellan att sätta tillväxt eller hållbarhet först. Vi är positiva till en politik som förenar omställning med en hållbar tillväxt så att människors välfärd säkras. Det finns dock tillfällen där ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet kommer i konflikt och insikten om

det klimatnödläge vi befinner oss i innebär att hållbarheten då måste gå före. I den händelse detta innebär ekonomiska kostnader bör dessa finansieras av de som har mest tillgångar för att därmed säkerställa en rättvis och hållbar omställning. Det är denna kombination av tydligt rättvise- och omställningsperspektiv som saknas i det nuvarande programmet och därför gör att det svävar på målet på flera områden.

Programmet anger helt riktigt att biltrafiken utgör en av de största utmaningarna i omställningen och att den inte minskat i den takt som krävs för att nå målen. Det är också korrekt att det kommer att behövas nationella åtgärder för att ställa om, men detta förklarar inte den brist på handlingskraft som visas vad gäller stadens egna möjligheter att begränsa biltrafiken.

Målet om minskade växthusgasutsläpp är ställt per invånare och det är alltid ett vanskligt sätt att mäta förändring i dessa sammanhang. Med mål per invånare i en stad som växer kan de totala utsläppen då tillåtas öka, men planetens gränser är absoluta och hållbarheten måste utgå från detta.

Det är bra med ambitioner att utveckla teknik och delningsekonomi, men det är då centralt att man kan säkerställa att det faktiskt leder till klimatnytta och mindre utsläpp. Frågor som rör hur näringslivet kan bidra till miljö- och klimatarbetet hade behövt finnas med även i stadens näringslivspolicy, men där lyste det dessvärre med sin frånvaro, återigen ett tecken på att näringslivspolitikerna och miljöpolitiken inte är samstämmiga.

Vad gäller åtgärder för stadsplanering behöver man utöver kollektivt resande och cykel också inkludera ökade möjligheter att röra sig och resa till fots.

Tidigare har frågan om dricksvattentillgång inte varit ett orosmoment i Sverige, men idag ser läget annorlunda ut och med ett förändrat klimat behövs nya lösningar för att minska vattenanvändningen. Vi skulle gärna vilja se fler uppdrag om hur staden kan bidra till fler hållbara och vattenbesparande avloppslösningar.

Den biologiska mångfalden och stadens ekosystem är viktiga att bevara och stärka. Det behövs politiska beslut om hur den biologiska mångfalden och ekosystemet ska säkras och utvecklas, baserat på de kunskapsunderlag som redan finns. Dessa beslut måste ges genomslag i all stadsplanering och natur- och parkvård i staden.

Samma problematik återkommer i förslagen som rör buller. Inget av de förslag på indikatorer i miljöprogrammet som handlar om



minskat omgivningsbuller bidrar till att faktiskt minska källan till bullret. Indikatorerna i sig behövs för att säkra att människor i staden inte drabbas av buller, men främst måste det finnas indikatorer för att minska uppkomsten av buller, exempelvis genom att radikalt sänka hastigheter, minska biltrafiken i stort och utveckla bilfria områden i staden.

Slutligen kan vi konstatera att klimathandlingsplanen inte tar ställning för att lägga ner Bromma flygplats, i sammanhanget såväl anmärkningsvärt som beklämmande."

**Handlingar i ärendet**

- 244923 (Godkänd - R 1) Nytt miljöprogram för Stockholms stad
- BRO 2019/425-1.1 KS 2019/1040 Bilaga 1
- BRO 2019/425-2 §9 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Remiss Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023

**§ 10****Planärende på samråd - Del av Ulvsunda 1:1,  
Spångavägen/Sedumbacken i Riksby**

S-Dp 2017-15385

BRO 2019/446

**Beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar att överlämna nedanstående synpunkter som svar på stadsbyggnadskontorets remiss om förslag till bostäder vid Spångavägen/Sedumbacken i stadsdelen Riksby:

Planförslaget i stort är inte väl utformat, trots att flera omtag redan gjorts för det liggande förslaget. I området finns betydande naturvärden och dessa bör bevaras. Innan planförslaget övervägs att tas vidare bör det genomföras en mer noggrann miljökonsekvensanalys för att säkerställa att naturvärdena inte försämras.

Den bebyggelse som planeras är ej heller väl anpassad efter närliggande bebyggelse – vare sig den som ligger längre ner utmed Spångavägen eller på Sedumbacken. I det senare fallet rör det sig framförallt om projektets storlek och höjden på den planerade bebyggelsen vilken är alltför hög i förhållande till omkringliggande bebyggelse.

Såväl frågan om naturvärdena och planens anpassning till omkringliggande bebyggelse behöver noggrant gås igenom innan planförslaget övervägs att tas vidare.

I det fall bebyggelse skulle ske instämmer vi i förvaltningens synpunkter vad gäller tillgänglighet, behov av förskola, naturmark, trafik, elektromagnetiska fält, återvinning samt behov av gruppboende. Särskilt viktigt är behovet av att göra stadsmiljön tryggare och tillgängligare när det gäller frågan om barnens skolväg till och från Nya Elementars skola.

Omedelbar justering.

**Sammanfattning av ärendet**

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag som syftar till att i stadsdelen Riksby uppföra cirka 75 hyreslägenheter längs Spångavägen, i anslutning till Sedumbacken. Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till planförslaget. Angeläget är dock att de nya husen harmonierar väl med den övriga bebyggelsen utmed Spångavägen och att barns och äldres behov, i förhållande till trafikmiljön, prioriteras i den fortsatta planprocessen.

**Förslag till beslut**

Johan Paccamonti m.fl. (M), Hanna Wistrand (L), Karl Persson (MP) och Adrian Nordén (C) lämnade ett förslag till beslut (se beslut ovan)

**Förslag till beslut**

Johan Heinonen m.fl. (S) och Lillemor samuelsson m.fl (V) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut.

**Beslutsgång**

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förslaget från M, L, MP och C.

**Reservationer**

Johan Heinonen m.fl. (S) och Lillemor samuelsson m.fl (V) reserverade sig till förmån för förvaltningens förslag.

**Handlingar i ärendet**

- 244920 (Godkänd - R 1) Remissvar Ulvsunda 1:1 Spångavägen/Sedumbacken
- BRO 2019/446-1 Planbeskrivning - Del av Ulvsunda 1:1, Spångavägen/Sedumbacken
- BRO 2019/446-1.1 Plankarta 2019-446
- BRO 2019/446-7 §10 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Planärende på samråd - Del av Ulvsunda 1:1, Spångavägen/Sedumbacken i Riksby

**§ 11****Svar på motion om fler markanvisningar till de allmännyttiga bostadsbolagen för att nå stadens egna bostadsmål**

BRO 2019/335

**Beslut**

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Omedelbar justering.

**Sammanfattning av ärendet**

Clara Lindblom (V) har i en motion som skickats på remiss till bl.a. Bromma stadsdelsnämnd, lagt fram förslag på att exploateringsnämnden ska markanvisa minst 4 000 bostäder årligen till allmännyttan samt att hälften av dessa markanvisningar ska öronmärkas för Stockholmshus, Snabba hus och andra lösningar som kan pressa ner hyrorna i nyproduktionen.

Stadsdelsförvaltningen är idag inte på något vis involverad i markanvisningsprocessen och innehar heller inte kompetens inom det aktuella området. Däremot är stadsdelsförvaltningen positiv till förslag som leder till bättre tillgång av bostäder och bostäder med lägre hyror för låginkomstgrupper (socialt utsatta, studerande, unga vuxna). Speciellt utifrån ett jämlikhetsperspektiv då alla medborgare bör erbjudas samma möjligheter till boende.

**Förslag till beslut**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) lämnade ett förslag till beslut.

**Förslag till beslut**

Anders Edin (SD) lämnade ett förslag till beslut.

**Beslutsgång**

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**Reservation**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Nämnden beslutar att tillstyrka motionen".

**Reservation**

Anders Edin (SD) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Att avslå förvaltningens förslag till tjänsteutlåtande och därutöver vill vi anföra följande:

En motion från Clara Lindblom (V) har inkommit till stadsdelsnämnden med som föreslår att exploateringsnämnden ska markanvisa minst 4000 bostäder per år till allmännyttiga bostadsbolag. Vidare förslås det att hälften av dessa bostäder ska öronmärkas för Stockholmshus, Snabba hus tillsammans med andra lösningar.

Vi Sverigedemokrater ställer oss skeptiska till statiska mål från offentlighetens sida på en marknad som gynnas av konkurrens genom effektiviseringar och prispressning.

Sverigedemokraterna anser istället att markanvisningar bör ske till den som tillhandahåller det bästa erbjudandet sett till pris, kvalitet och miljö. Genom att låta byggaktörer konkurrera fritt kan nya, innovativa lösningar komma till stånd som långsiktigt förbättrar Stockholms bostadsmarknad.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Sverigedemokraterna att avslå förvaltningens förslag till tjänsteutlåtande."

### **Handlingar i ärendet**

- 245059 (Godkänd - R 1) Svar på motion om fler markanvisningar
- BRO 2019/335-1.1 Motion om fler markanvisningar till de allmännyttiga bostadsbolagen för att nå stadens egna bostadsmål
- BRO 2019/335-2 §11 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Svar på motion om fler markanvisningar till de allmännyttiga bostadsbolagen för att nå stadens egna bostadsmål

**§ 12****Svar på motion om öronmärkning av markanvisningar till byggaktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror**

Motion av Clara Lindblom (V)

BRO 2019/336

**Beslut**

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Omedelbar justering.

**Sammanfattning av ärendet**

Clara Lindblom (V) har i en motion som skickats på remiss till bl.a. Bromma stadsdelsnämnd, lagt fram förslag på att kommunfullmäktige ska ge exploateringsnämnden i uppdrag att utreda hur markanvisningar kan öronmärkas för byggaktörer som uppför hyresbostäder och bostäder för studenter enligt motionens intentioner. Motionären efterfrågar nya och innovativa sätt att pressa ner hyror i nyproduktionen och säkerställa att sänkta produktionskostnader kommer hyresgästerna till del i form av lägre hyra. Stadsdelsförvaltningen är idag inte på något sätt involverad i markanvisningsprocessen och innehar heller inte kompetens inom det aktuella området. Däremot är stadsdelsförvaltningen allmänt positiv till förslag som leder till bättre tillgång av bostäder och bostäder med lägre hyror för låginkomstgrupper (socialt utsatta, studerande, unga vuxna). Speciellt utifrån ett jämlikhetsperspektiv då alla medborgare bör erbjudas samma möjligheter till boende.

**Förslag till beslut**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) lämnade ett förslag till beslut.

**Beslutsgång**

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**Reservation**

Lillemor Samuelsson m.fl. (V) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Nämnden beslutar att tillstyrka motionen".

**Särskilt uttalande**

Anders Edin (SD) lämnade ett särskilt uttalande:

"En motion från Clara Lindblom (V) har inkommit syftande till att utreda hur markanvisningar kan öronmärkas för byggaktörer som uppför hyresbostäder.

Vi Sverigedemokrater anser att effektiviseringar, som till stor del ligger till grund för möjligheterna att långsiktigt pressa ned kostnader, sköts bäst genom att tillåta aktörer konkurrera gentemot varandra. Att öronmärka markanvisningar för särskilda ändamål leder till flaskhalsar inom bostadsbyggandet samt på sikt till att privata aktörers möjligheter att producera nya bostäder försämras.

Genom att tillåta konkurrens inom bostadsbyggandet kommer de olika aktörerna sporra varandra till nya innovationer, som i slutet förbättrar medborgarnas vardag och bostadssituationen i Stockholm som helhet."

#### **Handlingar i ärendet**

- 246113 (Godkänd - R 1) Motion om öronmärkning av markanvisningar till byggaktörer
- BRO 2019/336-1.1 Motion om öronmärkning av markanvisningar till aktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror
- BRO 2019/336-2 §12 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Svar på motion om öronmärkning av markanvisningar till byggaktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror

**§ 13**  
**Nedskrivningar av fordran**  
BRO 2019/468

**Beslut**

Nämnden tar del av ärendet och lägger det till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Nämnden skriver ned kundfordringar med 1138993,49 kronor enligt stadens riktlinjer för ekonomisk förvaltning.

**Handlingar i ärendet**

- 244275 (Godkänd - R 2) Nedskrivningar av fordran
- BRO 2019/468-3 §13 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Nedskrivningar av fordran



**§ 14**  
**Parkförsörjningsplan 2020-2025**  
BRO 2020/25**Beslut**

Nämnden lägger ärendet till handlingarna samt översänder ärendet för kännedom till exploateringskontoret, trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret.

**Sammanfattning av ärendet**

Förvaltningens Lokal- och parkenhet inom avdelning administration reviderar årligen parkförsörjningsplanen för Bromma. Reviderad plan anmäls till stadsdelsnämnden årligen i februari. Målet med planen är att tydliggöra och sammanställa Brommas framtida behov av nya investeringar samt reinvesteringar på parkmark. Planen avser även underhåll och bevarandet av det som är befintligt på parkmarken, i naturreservaten, lekplatserna, strandbaden samt övriga ytor. Parkförsörjningsplanen är förvaltningens underlag till ansökningar om investeringsmedel och preliminär budgetering. Parkförsörjningsplanen är nu reviderad och avser perioden 2020-2025. Den totala kostnaden för investeringar, reinvesteringar samt underhåll uppskattas under perioden att uppgå till 112,6 mnkr varav 54,5 mnkr avser ansökta medel för investering/reinvestering.

**Handlingar i ärendet**

- 248849 (Godkänd - R 2) Parkförsörjningsplan 2020-2025
- 248819 Bilaga Parkförsörjningsplan för Bromma 2020-2025\_
- 248820 Bilaga Parkförsörjningsplan Årsvis kostnad 2020-2025
- BRO 2020/25-3 §14 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Parkförsörjningsplan 2020-2025

**§ 15**  
**Rapport från Trygghetspromenad vid Brommaplan 2019-11-25**

BRO 2019/451

**Beslut**

Stadsdelsnämnden tar del av rapporten och lägger den till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Bromma stadsdelsförvaltning genomför årligen minst två trygghetspromenader. Promenaden vid Brommaplan genomfördes 2019-11-25. Protokollet från promenaden bifogas. Påtalade brister och förslag på åtgärder kommer att ses över.

**Särskilt uttalande**

Johan Heinonen m.fl. (S) lämnade ett särskilt uttalande:

"Vi ser mycket positivt på att barn och ungdomar blir delaktiga i förvaltningens trygghetsskapande åtgärder så som t.ex. trygghetspromenader. Vi vill även passa på att tacka de delaktiga skoleleverna för sitt engagemang. Brommaplan upplevs som otrött av många Brommabor och är en av få platser i Bromma med förhöjd brottsstatistik. Trygghetspromenaden och andra tidigare trygghetsskapande insatser från förvaltningen är därför steg i rätt riktning.

Eftersom trygghetspromenaden vid Brommaplan den 25 november 2019 enligt protokollet endast har vistats inom ca. 20 m från tunnelbanas ingång och torget vill vi gärna uppmuntra till en mer omfattande trygghetspromenad som täcker hela Brommaplans område. Det skulle även vara positivt att få en bredare delaktighet i trygghetsskapande åtgärder vid Brommaplan som inkluderar andra samhällsgrupper så som t.ex. äldre, småbarnsföräldrar eller personer med funktionshinder."

**Handlingar i ärendet**

- 230416 (Godkänd - R 1) Trygghetspromenad vid Brommaplan
- 230391 Protokoll trygghetspromenad ungdomar vid Brommaplan

- BRO 2019/451-3 §15 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Rapport från Trygghetspromenad vid Brommaplan 2019-11-25

**§ 16****Redovisning av ej verkställda beslut inom socialtjänst  
och fritid, kvartal 3 2019**

BRO 2019/128

**Beslut**

Bromma stadsdelsnämnd tar del av redovisningen och lägger den till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Kommuner har enligt 16 kap 6 f-h §§ socialtjänstlagen (SoL), en skyldighet att rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som ej verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård- och omsorg (IVO), kommunens revisorer samt till kommunfullmäktige. Samma rapporteringsskyldighet gäller enligt 28 f-h §§ lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), gynnande beslut enligt 9 § LSS. Under kvartal 3 för 2019 hade avdelning Socialtjänst och fritid 42 beslut som inte verkställts inom tre månader, varav 10 inom område socialpsykiatri och missbruk och 32 stycken inom område funktionsnedsättning. Av dessa beslut har 6 verkställts och 4 avslutats utan verkställighet under kvartal 3 2019.

**Handlingar i ärendet**

- 220688 (Godkänd - R 1) Redovisning av ej verkställda beslut inom socialtjänst och fritid, kvartal 3, 2019
- BRO 2019/128-8 §16 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Redovisning av ej verkställda beslut inom socialtjänst och fritid, kvartal 3 2019

**§ 17****Anmälningssärende – Inkomna rapporter och beslut enligt Lex Sarah, SoF och ÄO**

BRO 2020/1

**Beslut**

Nämnden lägger ärendet till handlingarna.

Redovisning av inkomna lex Sarah-rapporter från verksamheter i egen regi och information om rapporter från verksamheter som drivs i enskild regi samt beslut enligt lex Sarah tagna under perioden 2019-11-29 – 2020-01-17. Från verksamheter inom egen regi har 8 rapporter inkommit gällande händelse enligt lex Sarah. 7 utredningar har inletts. Inga beslut enligt lex Sarah har tagits. Från verksamheter som drivs i enskild regi har ingen information om lex Sarah-rapporter och beslut inkommit.

**Handlingar i ärendet**

- 245308 (Godkänd - R 1) Anmälningssärende - inkomna rapporter och beslut enligt Lex Sarah, SoF och ÄO
- 245396 Sammanställning av inkomna rapporter
- 245397 Sammanställning av beslut
- BRO 2020/1-3 §17 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Anmälningssärende - Inkomna rapporter och beslut enligt Lex Sarah, SoF och ÄO

**§ 18****Information om granskning från IVO gällande tillstånd för anlitade konsulentverksamheter och stödboende barn och unga 16-20 år**

BRO 2019/376

**Beslut**

Nämnden lägger ärendet till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomför en granskning av samtliga kommuner i Stockholm och Gotland som kan använda sig av konsulentverksamheter, dvs. verksamheter som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till sådana hem som tar emot barn. Granskningen omfattar även stödboende för barn och unga (16-20 år). Förvaltningen har besvarat granskningen med en sammanställning av alla anlitade verksamheter. Totalt har 37 verksamheter varit anlitade av förvaltningen under tidsperioden. 35 av verksamheterna har antingen varit upphandlade av Stockholm Stad eller haft tillstånd från IVO. En (1) verksamhet som är avslutad har inte haft tillstånd. En (1) verksamhet som är avslutad har gått i konkurs och uppgift om avtal har ej kunnat säkerställas.

**Handlingar i ärendet**

- 235840 (Godkänd - R 1) Tjut Information om tillstånd konsulentverksamhet och stödboende barn och unga granskning av IVO
- 233337 Sammanställning konsulentverksamhet och stödboende för barn och ungdomar
- BRO 2019/376-4 §18 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Information om granskning från IVO gällande tillstånd för anlitade konsulentverksamheter och stödboende barn och unga 16-20 år

## § 19

### **Svar Medborgarförslag om handlingsplaner för att minska antalet självmord och antalet sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa**

BRO 2019/187

#### **Beslut**

Nämnden lägger svaret till handlingarna.

#### **Handlingar i ärendet**

- 228109 Svar på medborgarförslag om handlingsplaner för att minska antalet självmord
- 177014 MBF 2019 187
- BRO 2019/187-9 §19 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Svar Medborgarförslag om handlingsplaner för att minska antalet självmord och antalet sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa

## § 20

### Svar Medborgarförslag om förbättrad säkerhet i Bromma

BRO 2019/400

#### Beslut

Nämnden lägger svaret till handlingarna.

#### Handlingar i ärendet

- 236013 Svar ang MBF om ökad säkerhet
- 219530 MBF förbättrad säkerhet
- BRO 2019/400-8 §20 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Svar Medborgarförslag om förbättrad säkerhet i Bromma



**§ 21****Svar på skrivelse om Ändrad ledningsstruktur inom förskolan**

BRO 2019/385

**Beslut**

Nämnden lägger svaret till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Johan Heinonen m.fl. (S) överlämnade en skrivelse till stadsdelsnämnden den 24 oktober 2019. Nämnden beslutade att skrivelsen skulle besvaras. I skrivelsen tog man upp den pågående omstruktureringen inom Brommas förskoleverksamhet och ställde frågan till förvaltningen hur förskolepersonal påverkas av omstruktureringen och den nya indelningen av förskoleområden.

**Handlingar i ärendet**

- 246114 (Godkänd - R 2) Svar på skrivelse om ändrad ledningsstruktur inom förskolan(245126) (0)
- BRO 2019/385-1 Skrivelse Ändrad ledningsstruktur inom förskolan
- BRO 2019/385-4 §21 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Svar på skrivelse om Ändrad ledningsstruktur inom förskolan

## § 22

### Svar Medborgarförslag Plan för underhåll och röjning av sly

BRO 2019/388

### Beslut

Nämnden lägger svaret till handlingarna.

### Handlingar i ärendet

- 245016 MBF Plan för underhåll och röjning av sly
- 219528 MBF plan underhåll sly
- BRO 2019/388-8 §22 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Svar Medborgarförslag Plan för underhåll och röjning av sly

**§ 23**  
**Protokoll från Pensionärsrådet**  
BRO 2020/39

**Beslut**

Nämnden lägger protokollet till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**  
Protokoll från den 27 januari 2020.

**Handlingar i ärendet**

- BRO 2020/39-1 Protokoll Pensionärsrådet 2020-01-27
- BRO 2020/39-2 Kvalitetsobservationer 2020
- BRO 2020/39-7 §23 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Protokoll från Pensionärsrådet

**§ 24**  
**Protokoll Rådet för funktionshinderfrågor**  
BRO 2020/41

**Beslut**

Nämnden lägger protokollet till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Protokoll från den 28 januari 2020.

**Handlingar i ärendet**

- BRO 2020/41-1 Protokoll Bromma stadsdelsförvaltnings råd för funktionshinderfrågor 200128
- BRO 2020/41-4 §24 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Protokoll Rådet för funktionshinderfrågor

**§ 25**  
**Förvaltningsgruppens protokoll**  
BRO 2020/40

**Beslut**

Nämnden lägger protokollen till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Protokoll från den 9 och den 30 januari 2020.

**Handlingar i ärendet**

- BRO 2020/40-1 Protokoll - Förvaltningsgruppen nr 1 2020-01-09
- BRO 2020/40-5 §25 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Förvaltningsgruppens protokoll

## § 26

### **Borttagen på grund av personuppgifter.**

BRO 2020/13

#### **Handlingar i ärendet**

- 240930 Delegationsbeslut - Anmälan SDN 2020-02-06
- BRO 2020/13-3 §26 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Delegationsbeslut - anmälan till nämnden

## § 27

### **Inkomna rapporter och protokoll - Förteckning till nämndens sammanträden.**

BRO 2020/51

### **Beslut**

Nämnden lägger ärendet till handlingarna.

### **Sammanfattning av ärendet**

(Ärendet redovisades i en pärm på sammanträdet)

Postlista 2019-12-18 – 2020-02-02

Protokollsutdrag från Kommunstyrelsen 2019-12-18 § 22, PM: Boendeplan 2019-2023 – Bostad med särskild service SoL och LSS, framställan från Socialnämnden, KS 2019/913

Protokollsutdrag från Socialnämnden 2019-12-17 § 24, Delaktighet och självbestämmande – granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatri, Långskeppet, Säteritakets och Hammarby sjöstads stödboende, Dnr 3.4.2-227/2019

Protokollsutdrag från Socialnämnden 2019-12-17 § 22, Hur nås nyanlända och personer i utsatta områden av lättillgänglig och korrekt information om socialtjänsten, Dnr 3.1.1-687/2019

Protokollsutdrag från Socialnämnden 2019-12-17 § 14, Handlungsplan för suicidprevention, Dnr 3.1.1-512/2019

Protokollsutdrag från Socialnämnden 2019-12-17 § 13, Rapport – översyn av stadens ungdomsmottagningar, Dnr 3.1.1-619/2019

### **Handlingar i ärendet**

- 252396 Inkomna rapporter och protokoll
- BRO 2020/51-3 §27 den 6 februari 2020, Bromma stadsdelsnämnd Inkomna rapporter och protokoll - Förteckning till nämndens sammanträden.

**§ 28**  
**Nämndens och förvaltningens frågor**

**Beslut**

**Skrivelse**

Johan Heinonen m.fl. (S) överlämnade en skrivelse till nämnden om "Social dumping".

**Beslut**

Nämnden beslutade att överlämna skrivelsen till förvaltningen för besvarande.



**§ 29**  
**Sociala delegationens protokoll**

**Beslut**

Nämnden lägger protokollen till handlingarna.

**Sammanfattning av ärendet**

Protokoll från den 2 januari, den 23 januari och den 5 februari 2020.

**§ 30**  
**Borttagen på grund av sekretess**  
BRO 2019/367

**§ 31**  
**Borttagen på grund av sekretess**  
BRO 2019/264

**§ 32**  
**Borttagen på grund av sekretess**  
BRO 2020/47

**§ 33**  
**Borttagen på grund av sekretess**  
BRO 2020/49

**§ 34**  
**Borttagen på grund av sekretess**  
BRO 2019/436